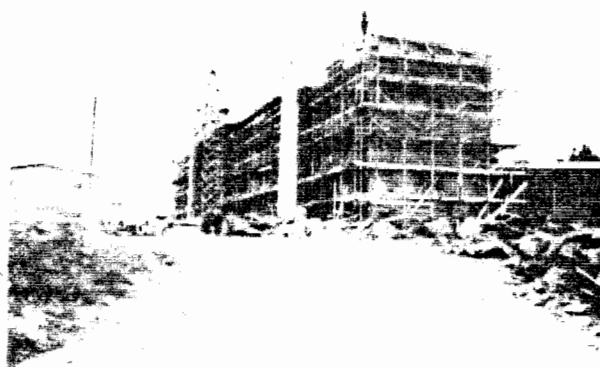

Historien om Bratlikollen

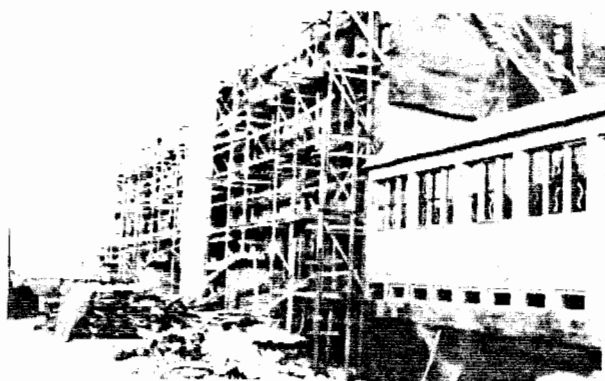
Ved Sølvi og Kjell Hagen Mars 1998

Den nye Libakkveien
opp mot blokk C og
arbeidsbrakkta tilv.

Kilder:
Erland Morud, Aage Bjelke
Kollenytt, Byskriveren,
Riksarkivet, R.Ø.Brevik

Vaskeriet i forgrun-
nen og blokk D under
oppføring.

Bakgrunn

Bilde: Ryen gård bygget tidlig på 1800-tallet

Det var en gang en gård som het Ryen, den lå for få år siden høyt og fritt på tunet i Enebakkveien 116. Gården hadde gnr. 149 brn. 1. Fra denne gården stammer eiendommen Bratlikollen.

Ryenengen (Engen)

Ryenengen gård (Engen) som ble utskilt fra Ryen gård og fikk gnr.149 brn. 5, ligger i Vestengveien 17, like ovenfor Bratlikollen stasjon. Gården var tidligere husmannsplass under Ryen. I 1886 var Johan Holmsen eier. Det var denne eiendommen som Robert Millar kjøpte i 1930 og som omtales i intervjuet med Bratlikollens lokalavis Kollenytt annet sted i denne historie.

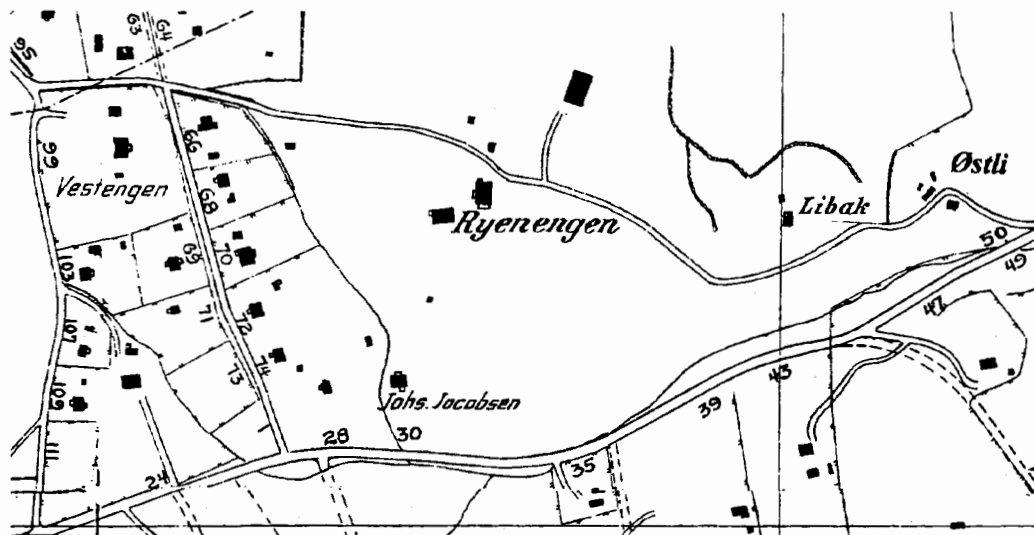
Libakk

Plassen Libakk, som var et forpaktningsbruk under Ryen ved den gamle Vestengveien ovenfor Østli, har gitt navn til Libakkfaret og -veien. Plassen Libakk er også utskilt fra Ryenengen gård. Dette skjedde i 1917. Skyldforretning ble gjort 20.10.1917 og tinglysning fant sted 7.1.1918. G. Martinsen var kjøper av eiendommen som fikk bnr.140. Skyld var 6 øre. Her bodde Øistein Martinsen, en av veteranene i Abildsø Arbeiderforening, og mannen bak Folkets Hus på Ryenengen. Huset var bebodd i 1954 og noen år fremover. Senere forfalt huset og ble revet bl.a. etter anmodning fra A/S Bratlikollen.

Østli

Like nedenfor Libakk lå plassen Østli, som har gitt navn til Østerliveien. Østli var husmannsplass under Ryen. Også denne eiendommen var utskilt fra Ryenengen gård. Østli ble selveierbruk, gnr. 149, brn. 6 da Johan Halvorsen 30.9.1858 kjøpte plassen for 40 spesidaler. Skyld var 2 mark og 6 øre. Eiendommen ble senere solgt på auksjon i 1902. Johan Johnsen kjøpte da plassen for 600 kroner. Østli ble revet da Telenor bygget sitt kontorbygg i Sandstuveien..

A/S Bratlikollen blir til

På kartet fra 1925 kommer Vestengveiens løp tydelig fram øverst, men noe offisielt navn har den ikke fått. Den store firkanten nord for Ryenengen er Parkrestauranten - som ble liggende midt i T-bane traséen nord for Bratlikollen st.. Husnumrene i Brandfjellveien (helt til venstre) og i Sandstuveien (nedre halvdel) ble senere forandret.

Store tomteområder knyttet seg til Ryenengen gård. En del av arealet, et område som var avgrenset av Sandstuveien og strakte seg inn til berget opp mot Ryen Varde og skråningen ned til der Europaveien går i dag, var utskilt fra Ryenengen gård og fikk gnr.149, brn. 5, 359, 384, 385, 394 og 396,

I 1950 ble det dannet et selskap, med boligbygging som formål. Aksjekapitalen var på kr. 20 000. Selskapets navn var A/S Bratlikollen. Aksjonærer var hotelleier H.E. Anderson, byggmester Hermod Bratli, Jan Bratli, Martin Onsager og A/S Structor.

Jan Bratli og A/S Structor overdro senere sine aksjer til H.E.Anderson. Selskapet besluttet å kjøpe et større tomteareale på Bekkelagshøgda (Bratlikollen) for bebyggelse. Det ble reist noen brakker samt et forretningsbygg i Sandstuveien 46. Byggmester Hermod Bratli gikk konkurs etter at forretningsblokken var bygget. H. E. Anderson overtok deretter disposisjonsretten over samtlige aksjer i det som var det første Bratlikollen A/S.

Hele tomten var nå på Andersons hender. Anderson tok deretter kontakt med eiendomsmegler Erland Morud, murmester Trygve Brudevold kom inn i bildet i 1951/52, og kjøpte 78 av de 80 aksjene. Fredrik Mack og Erland Morud overtok en aksje hver. Formålet var fremdeles bygging av boliger. Adv. Fredrik Mack ble forretningsfører i byggetiden, og senere ble eiendomsmegler Erland Morud forretningsfører for driften av A/S Bratlikollen, noe han fremdeles er i 1998. Etter at Husbanken kom inn i bildet, ble samtlige aksjer overtatt av hver enkelt leilighetsinnehaver.

Det ble utarbeidet et Prospekt for A/S Bratlikollen, Øvre Bekkelaget, til interesserte kjøpere av aksjeleilighetene. I orienteringen, datert 01.11.1952, leser vi bl.a.:

"A/S Bratlikollen er et boligselskap som har til formål å utnytte et tomteareal omfattende av gnr. 149, brn. 5, 359, 385, 394, 395, Øvre Bekkelaget i Oslo, til boligbebyggelse, og senere drift av boligene til fremme av leieboernes interesser. Arealet er på ca. 64 mål og avgrenset av Sandstuveien i syd og den fremtidige Europaveien i øst.

Den foreliggende reguleringsplan er godkjent av Byplankontoret og omfatter blokker i fire etasjer med til sammen 272 leiligheter. Videre et sentralfyrhus som skal levere varme og varmt vann til samtlige blokker. Byggearbeidet skal igangsettes straks. og til dette knytter seg et betydelig anlegg av veier, vann og kloakkledninger. Byggetillatelse påregnes gitt uten opphold.

Reguleringsplan og byggetegninger er utarbeidet av arkitekt Harald Klem, MNAL, og hver leilighet blir på 80 m2 brutto, bestående av 3 værelser, kjøkken, entré og bad/WC.

Sentralfyrhuset skal ligge i bygning som oppføres i en etasje med oljefyringsanlegg i kjelleretasjen. I 1. etasje innredes et selvbetjeningsvaskeri med Westinghouse vaskemaskiner, tørkemaskiner, varmrulle etc. Vaskeriet skal drives som egen forretning. I 1. etasje skal det også avsees plass for Oslo Lysverker's transformatorer.

Reguleringsplanen omfatter også barnehage i en etasje som skal ligge på tomtens høyeste og vakreste punkt.

Bygningene oppføres i betong med støpte etasjeskillere. Under forbehold mot lockout, krig, streik og andre uberegnelige faktorer antas byggene ferdig til innflytting fra årsskiftet 1953/54 til utgangen av 1955." Så langt prospektet fra 1. nov. 1952.....

Det fremgår videre av orienteringen at den antatte byggesum var satt til kr. 13. 950 000, og at det til hver leilighet ville bli knyttet en aksje pålydende kr. 250 og en obligasjon som etter foreliggende beregninger ville lyde på kr. 15.000. Videre at det var innsendt søknad om lån og nedskrivningsbidrag i Den Norske Husbank og at hvis denne ble innvilget ville innskuddet bli på ca. kr.10.000 og husleien på ca. kr. 125.- pr. mnd.

Søknaden om husbanklån ble innvilget til slutt, og inngangsbilletten ble redusert til en obligasjon på kr. 8 200 og aksje pålydene kr. 250,- I mange år var husleien kun kr. 160,- pr. mnd., men dette ga ikke mye overskudd til fremtidig vedlikehold av eiendommen og det fikk vi merke senere.

Innvilget husbanklån medførte at standard og kostnad ble redusert. Det ble høytspylende klosett, C-kval. linoleum, franske vinduer med rekkverk ble til veranda med vanlig dør, enklere kjøkkeninnredning o.a.

Var dette god økonomi? På kort sikt ja, på lang sikt nei. Ingen leilighet på Bratlikollen beholdt sin opprinnelige standard særlig lenge - det ble utskifting av inventar på bad og kjøkken, nye gulvbelegg, osv. osv. Man kan si at dette hadde den fordel at beboerne fikk utgiftene fordelt over x antall år. Rimelig inngangsbillett - økende utgifter etter eget initiativ og økonomisk bæreevne. I dag er det vel neppe noen leiligheter som ikke har moderne bad, ny kjøkkeninnredning, nye gulv osv. osv. Mye ble kjøpt to ganger .....

Etter senere søknad ble reguleringsplanen endret slik at det ble bygget ytterligere to blokker, I og J, i alt 10 blokker med til sammen 308 leiligheter.

Tomtearealet som inngikk i det opprinnelige A/S Bratlikollen omfattet også det arealet som forretningsgården Sandstuveien 52 ble oppført på og likeledes blokk J. Denne tomten skilte Brudevold ut av selskapet, men senere tilbakeskjøtet han den del som omfattet grunnarealet til blokk J. Brudevold oppførte foretningsbygget med leiligheter i etasjen over butikkene. Det var stort behov for flere forretninger på Kollen. Brudevold bygget også to boligblokker i Håvalds vei, men disse har aldri tilhørt A/S Bratlikollen.

Det var stor strid blant beboerne, og lange diskusjoner på generalforsamlingen, om utvidelsen med blokk I og J. Noen ville ikke ha flere blokker og flere mennesker på Kollen, men flere ønsket imidlertid å kjøpe seg en leilighet her, så det ble til slutt vedtatt å bygge blokk I med 24 og blokk J med 12 leiligheter. På denne måten oppnådde man også fordelene av at felleskostnadene kunne fordeles på flere.

Bilde: Oppkjørslen var problematisk våren 1956

Byggingen kommer i gang

Bygging kom i gang i 1953, og den første generalforsamling i regi av det nye Bratlikollen A/S fant sted 10. nov. 1953. Det var da i alt 80 aksjonærer og møtet ble ledet av adv. F. Mack.

Det første styret besto av:

Erik Fidje,	Formann	Aage Bjelke:	Varamann
Harald Skar,	Styremedlem	Antonio Gjessing,	"
Aud Heyerdal	Styremedlem	Odny Graff,	"

Den første innflytting fant sted i februar 1954 i blokk C, Libakkfaret 1-3. Så gikk det slag i slag, til de siste kunne flytte inn i 1956. Det var ikke helt uten problemer, idet selskapet fikk byggetekniske problemer. Byggearbeidet ble på et tidspunkt midlertidig stanset. Kvaliteten av byggearbeidet var rett og slett ikke godt nok. Byggeleder ble skiftet ut og byggingen ble gjenopptatt og fullført i 1956. Hvilebrakke med spiserom i 2. etasje ble reist der blokk B senere ble reist. Den ble også brukt til møtelokale i den første tiden. Ja, selv generalforsamling fant sted der. Den fikk etter hvert navnet "velferdbrakka", og gjorde på mange måter nytte for seg så lenge den ble stående.

Det første forretningsbygget

som ble bygget av byggmester Hermod Bratli, A/S Ryenengen Forretningsbygg, hadde gode spesialbutikker som:

- Køgel Kjøttforretning
- Andersen Fiskeforretning
- Johs. Jacobsen Kolonial
- Ystenes Manufaktur.

Slett ikke dårlig utvalg på den tiden.

Senere ble Brudevolds forretningsbygg ferdig, og hit flyttet Johs. Jacobsen Kolonial. Og det kom nye butikker til:

- Fru Skogens damefrisørsalong	- Postkontor
- Bank "Folkebanken - Realbanken"	- Gullerud Jernvare
- Hellstrøm Pianoforretning	- Hans Andersen Bakeriforretning
- Aas Frukt og Tobakk	

I det første forretningsbygget kom også Frankplass Fargehandel, som senere ble overtatt av Odd Nymark, Farge & Bomiljø. Men etter noen år forsvant kjøtt- og fiskebutikken, og senere Farge- og Bomiljø samt Ystenes Manufaktur. Jacobsen Kolonial flyttet til det nye forretningsbygget. Fontana Mineralvannutsalg flyttet inn, og er i dag den eneste butikk i dette huset.

I Brudevolds forretningsbygg er det i underetasjen garasjehus med plass til 60 biler. Bilene er her fortsatt og mange - mange fler, men postkontoret er borte, likeledes Aas Frukt og Tobakk, Baker Hans Andersen og Johs. Jacobsen Kolonial. Tilbake er Rema 1000, frisørsalongen (men med ny eier) samt en hundematbutikk. Til gjengjeld har vi fått Narvesens kiosk i det som en gang var en betjent T-banestasjon!

Kollen før og nå....

(Robert Millar forteller til "Kollenytt" julenummer 1957).

Ryenengen gård.
Andedammen lå borte under trærne til høyre.

Robert Millar var vår nærmeste nabo da Bratlikollen ble bygget. Hans hus ligger fremdeles ovenfor Narvesens kiosk, ved T-banestasjonen. Det store hvite huset og den røde låven, som idag rommer boliger og hønseshus, og hønene er fremdeles på plass. Haven gikk den gang helt ned til Sandstuveien, Vi gjengir en del av intervuet:

"Det var egentlig ganske pussig at en utlending, nærmere bestemt en irlender, født og oppvokst i Ballymena i Nord-Irland, skal kunne uttale seg om Bratlikollen, eller fortelle noe om "Kollen i gamle dager"! Men når vi sier at mannen heter Robert Millar, og at han har bodd på Ryenengen i 27 år - en liten menneskealder - vil de fleste nikke gjenkjennende: Å, Robert Millar, ja! Robert Millar, ja. Og Brannfjellet.

Vi her på Kollen er vel ikke så gamle i sognet ennå, men det vet vi da, at han er Brannfjellets far. Han lanserte og gjennomførte planen om dette vakre friområdet.

Vi roper kanskje ikke hurra for Robert Millar hver gang vi hygger oss med småturer på Brannfjell, men det skal han vite, at også vi som er relativt nye i distriktet, verdsetter hans innsats og mangeårige kamp for å bevare dette deilige område uberørt for oss og våre barn. Det måtte kanskje en stedig irlender til for å klare det. Og enda er han norskere enn Jotunheimen. Mannen som fikk sving på statslånet vårt under den første verdenskrigen. Reklamens "Grand old Man" i Norge, han som innførte "slagreklamen". Han kjenner alle og alle kjenner ham.

Vi kan godt si det slik, der hvor Millar er der skjer det noe. Og dette noe er vel og merke til fordel for mange. Det er ikke lett for en sindig og noe makelig nordbo å forstå hvor han har energien fra. Han er utrettelig pågående som en - ja, som en irlender.

Det var en lykkelig dag for distriktet den dagen ekteparet Millar kjøpte eiendommen ved Vestengveien og slo seg ned her for godt. Maken til lokalpatriotisme skal man lenger enn til Bergen for å finne.

Når vi nå på noen sider skal forsøke å fortelle litt om Bratlikollen før og nå er det kanskje litt urimelig, for ikke å si litt frekt av oss, å gå til Robert Millar og be ham fortelle om hvordan vi bygget boligblokker midt i den peneste utsikten hans. For det har vi gjort. Men vi

har regnet ut at Lambertseterbanen har skylden, for denne kommunale instans eksproprierte opprinnelig grunnen, den første traseen, der hvor B-blokken ligger i dag.

Styrket av denne halvgardering banker vi på. Noen ringeklokke kan vi ikke finne. Men Millar lukker opp og er like blid som alltid. Vi slipper inn sammen med en sort og hvit katt og to hvite høner, som omgående blir kastet ut igjen.--

-Vi er snart fire år gamle i boliglaget - sier vi - og det er på tide å tenke på første bind av Bratlikollens historie. Men vi er alvorlig arbeidende granskere, så vi må ha med noe fra "forna da'r". Det er, så vidt vi vet, ikke funnet noen runer eller middelalderborger her, så vi går lett over vikingtiden og middelalderen. Men hvordan så det ut her og hva foregikk her da De slo dem ned her? Ernærte folk seg av åkerbruk og feavl?

-Nå, sier han. Vi kjøpte her i 1930. Da hadde vi først bodd 3 år på Abildsø hovedgård. Men det bodde da en del folk rundt her da og. Hva de egentlig levde av kan jeg ikke si, men levde gjorde de da. -Denne Brannfjellrestauranten, - sier vi. -"Grisehuset", ja - sier han. -Ja, det var visst ganske livlig der til tider har vi hørt, men grisehus? - Det var nå grisehus da. En tid ble det brukt til griseoppdrett. Så var det en børstebinder som eide det. Han solgte det til Abildsø Arbeiderforening. Disse folkets menn bedrev dugnad der, og gjorde det om til Folkets hus for Abildsø. - Det ble riktig fint der. Men så måtte de visst forsøke å skaffe seg noen inntekter på huset. Frydenlunds Bryggeri satte en del kapital i foretaket, og arkitekt Gerhard Iversen, han som tegnet Colosseum, bygget huset om til Brannfjell Restaurant. -Hvor ble det av folket? -Nå, de hadde så vidt jeg vet "Grisehuset" en gang i uken til folkelige sysler. Den dammen oppe ved den gamle flaggstangen på Ryen Varde ble forresten brukt som susterne til grisehuset.

-Da vi kom hit, sier vi, var det bare ruinen igjen. Vi hadde planer om å frede stedet av ren pietetsfølelse. Men da hadde vi antagelig fredet rottene også. Lambertseter- banens folk kom forresten en dag med en stor bulldozer og jevnet ut hele pieteten. Det siste ølet ble servert der sommeren 1933. Da brant hele greia. -Og dermed forsvant både folket og folkelivet? -Ja, Arbeiderforeningen fikk assuransen og bygget sitt nye hus et annet sted. ...."

* * *

Bilde: Bratlikollen stasjon ca. 1930

Saken om veinavn på Kollen.

Fra Kollenytt i 1955 sakser vi følgende: "Den første veien som ble bygget på Kollen var veien fra dagens T-banebro og frem til det hvite huset i østskråningen (Millars hus) Denne vei fikk betegnelsen 718. På grunn av banens fremføring måtte denne veien omlegges, og vi fikk den nåværende "bakke" opp fra Sandstuveien, som fikk nr. 723".

"Brannfjell Vel søkte uten vårt vitende om at vei 718 skulle hete Libakkveien, etter plassen Libakk, og dette ble godkjent av Oslo formannskap. Teknisk rådmann som behandlet saken meddelte oss i fjor at vi omgående måtte sende inn forslag til veinavn for vei 723. Brannfjell Vel ba oss i den anledning om å oppkalle veien etter Velle's store mann, Robert Millar, men styret likte ikke forslaget. Det ble utlyst konkurranse blant leieboerne, men ingen forslag kom inn. Styret tilskrev Teknisk rådmann og foreslo at hele veisløyfen fikk navnet Bratlikollen".

"Dette fikk vi intet svar på men vi kom under vær med at dette kontor hadde behandlet og foreslått at vei 723 skulle hete Libakkfaret. Navnet Bratlikollen ble forkastet fordi det ikke hadde noen bakgrunn i området."

Styret skrev da direkte til Formannskapet og ba om utsettelse av saken, eller at hele veisløyfen på Kollen fikk navnet Libakkveien. Dette tok ikke formannskapet hensyn til, og derfor ble den veien som går i ring rundt Kollen hetende Libakkfaret og Libakkveien. Det ble protestert, men Veivesenet påsto at de ville fått problemer med å omnummere dersom man endret veinavnet.

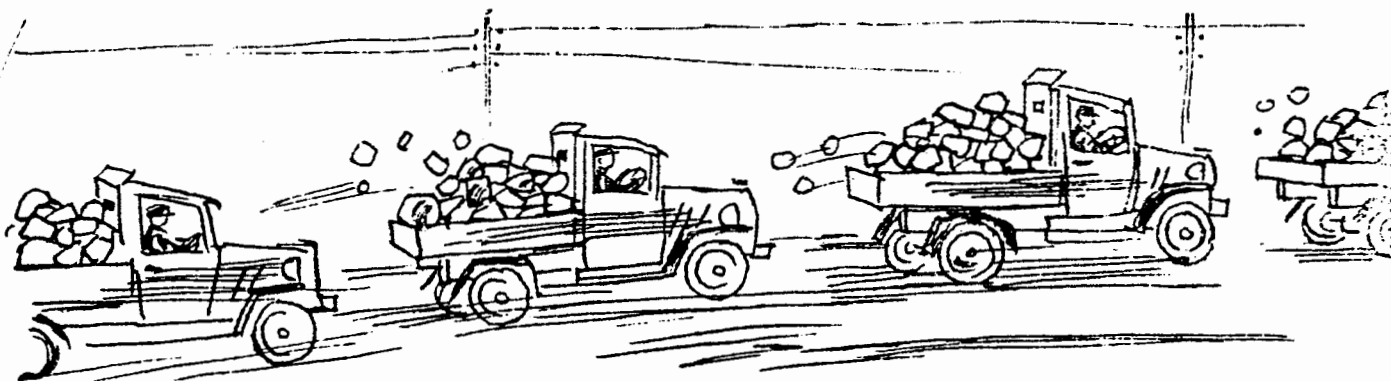
SKOLENE

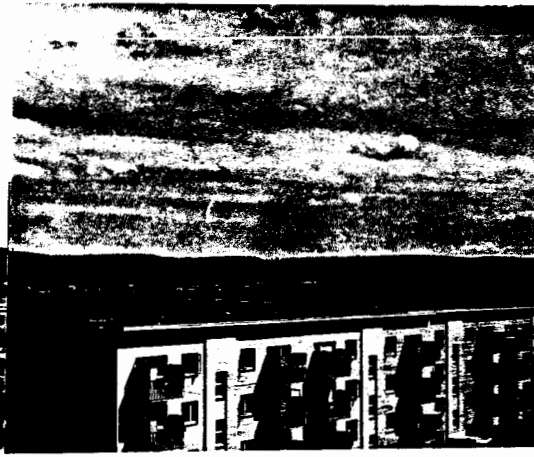
Abildsø skole var den nærmeste bestående barneskole, så skoleveien var lang, men til gjengjeld hadde man den gang ingen firefelts Europavei å krysse, bare Enebakkveien, og mellom Bratlikollen og denne veien var det bare akker og eng og en gammel låve. Vi bodde nesten på landet. Noen barn begynte etter hvert på Bekkelaget skole.

Så ble Ekeberg skole bygget, og med sin flotte beliggenhet på Ekebergsletta fikk den et trivelig skolemiljø. Lærerstaben bidro også til det med vår tidligere nordiske mester i turn, Rolf Johansen, som overlærer.

Senere ble Brannfjell ungdomsskole bygget på den andre siden av Ekebergsletta. Litt lenger bort lå Holtet Gymnas, en gammel og tradisjonsrik skole. Dermed opplevde mange av oss som ble boende på Kollen at våre barn fikk hele sin skolegang rundt Ekebergsletta - fra Ekeberg til Brannfjell og videre til Holtet gymnas. Et godt skolemiljø.....

Bilde: Steintransport fra pukkverket.....

Bilde: Panorama fra kjøkkenvinduet mot øst 1955.

Om å vasse i leira - Et møte med den grå eminense

Vi sakser fra Kollenytt - desembernummeret 1957 (forkortet)

"Det var en mørk desember kveld. Luften var regnvåt og tett. Jeg hadde hastverk til trikken og tok snarveien over trekanten foran vaskeriet. Det var da jeg traff ham. Jeg hadde sett ham ofte før, den gamle grå herre, men jeg hadde aldri kommet på talefot med ham. Jeg tror ikke noen andre på Bratlikollen hadde det heller, han bare var der. Fra første dag vi flyttet inn dukket han opp som et gjenferd, taus, somme tider hård og innelukket, andre ganger sleip som en ål. Det forunderlige var at barna likte ham, og de har lekt med ham oftere enn vi satte pris på. Det var det ufyseligste av det hele. Så sant han så sitt snitt til det, fulgte han dem inn og dro seg tregt oppover trappene i barnas fotefar. Uten at det var meg fullt bevisst, hadde han lagt et åk på tilværelsen for oss alle, - en grå skygge, et evig problem som alltid la en ekstra vekt til byrden den tid vi har bygget og bodd her og gjort vårt beste for å få det trivelig rundt oss. Lange tider har han nesten ikke vært å se, men så snart gråvær og regn har lagt sin klamme hånd rundt blokkene, har han dukket opp i skodden, glatt og utilnærmelig.

Hvem var han egentlig??

Jeg har alltid holdt til her, sa han. Jeg forstår at alle voksne hater meg. Så snart jeg følger med barna inn blir jeg feiet ut igjen., gang på gang, gang på gang. Men jeg vil ikke gi meg, dette er mitt hjem også. Dere kommer ikke utenom meg. Jeg rakte frem hånden og sa navnet mitt. - Leirhaugen, svarte han, og jeg kjente hånden hans gled sleipt mellom fingrene mine.

....."

Herr Leirhaugen måtte nok, dessverre for ham, likevel flytte fra Bratlikollen. Det sørget iherdige dugnadsjenger for.

Dugnad

Dugnad var det mye av i mange år på Bratlikollen. Etter hvert som blokkene ble ferdige og innflyttet begynte dugnadsarbeidet, over lange perioder hver kveld eller en kveld i uken. På generalforsamlingen i 1956 ble det vedtatt at finplaneringen skulle utføres av selskapet. Vi siterer fra Kollenytt nr. 4/6 mai 1956:

"Styret er imidlertid bemyndiget til å bestemme hvorledes arbeidet skal utføres. Forslag om dette er under utarbeidelse. Hvis hele finplaneringen skal bortsettes, vil det meget grovt regnet koste ca. kr. 300.000, eller ca. kr. 1.000 pr. leilighet. Vi finner det derfor rimelig at leieboerne får anledning til å være med på arbeidet og at arbeidsinnsatsen blir fratrukket når samtlige utgifter skal fordeles. Det må være en selvfølge at det arbeid som vi selv utfører ikke må bli dyrere enn hvis arbeidet var bortsatt....."

Og i neste nummer leser vi: "Da det er en forutsetning at finplaneringsarbeidet ikke må bli dyrere når vi utfører det selv enn hvis det blir satt bort, vil godtgjørelsen antakelig skje på følgende måte: En teig blir taksert og takstsummen blir delt på antall arbeidstimer utført på vedkommende teig og man får godtgjørelse pr. time Eks.: Hvis en teig er taksert til å koste kr. 4.000 i arbeidspenger og det samlede timetall utført på teigen er 1000, vil godtgjørelsen pr. time bli kr. 4.-. Det står således opp til blokkens tillitsmenn og de som arbeider å bestemme hvor stor godtgjørelse de vil ha. Effektivt arbeide blir på denne måte påskjønet, mens spadehengere og debattanter vil ødelegge "akkorden" for sine arbeidskolleger. Dette er vel den mest rettfærdige ordning både for dem som arbeider og for dem som ikke arbeider, men må være med på å dele utgiftene."

1. Tiltaksnemnda utarbeider forslag til hvilke arbeider som skal utføres, delt opp i passende arbeidsteiger.
2. Det tekniske utvalg uttaler seg om tiltaksnemndas forslag under hensyntagen til å samarbeide med disse, og fremlegger for styret en samlet plan for finplanering, beplantning m.v. oppdelt i to eller flere etapper og med kostnadsoverslag. Det tekniske utvalg kan nytte sakkyndig bistand etter nærmere avtale med styret.
3. Styret fastsetter når arbeider med de enkelte arbeidsteiger skal settes i gang, hvoretter tiltaksnemndas formann ordner med innkjøp, arbeidets igangsettelse og regnskap over de utførte arbeidstimer.
4. Aksjonærene gis fortrinnsrett til å delta i arbeidet mot en passende godtgjørelse som fastsettes av styret.
5. For hver arbeidsteig som er ferdig gir tiltaksnemndas formann snarest mulig melding til styret om hva det utførte arbeid har kostet, delt opp i innkjøp etc. og arbeidspenger. Regnskap for opptjent arbeidsgodtgjørelse pr. deltager leveres forretningsfører.
6. Tiltaksnemndas formann har fullmakt til å igangsette arbeider innen planen, men utenom de vedtatte arbeidsetapper, når arbeidets framdrift gjør det rimelig og under forutsetning av at dette ikke medfører direkte utgifter for selskapet.
7. Arbeid som er utført før 6.juni 1956 skal godskrives de som har utført arbeidene etter samme timelønn som fastsettes for de første arbeidsteiger som nå settes i gang.
8. De samlede utgifter for selskapet blir å fordele på alle 306 aksjonærer.

Oslo, den 7.6.1956 Styret

Året etter, i 1957, var det mange som var i tvil om hvordan finplaneringen skulle fortsette. Hagearkitekt Pihl Olsen, som styret hadde engasjert året før, var død, og hagearkitekt Hindhamar i firmaet Norske Hager ble derfor engasjert til å fullføre arbeidene, og man hadde fått oversendt et komplett forslag for alle blokker og områder. Styret presiserte at man ikke slavisk måtte følge forslaget. Det ville bli anledning til å diskutere planene med hagearkitekten.

Det var nok ikke enkelt å planere og så til et så stort område, med så mange lekende barn. Gressplenene måtte jo få "sette seg" før man tok dem i bruk. Hvordan man så på saken når plenene hadde "satt seg" er en annen historie, men foreløpig var problemet å verne om de nysådde områder på beste måte. Vi er kommet til juli måned i 1956 - mye er gjort og man ser at det begynner å se pent ut. "Vil det arbeide som er nedlagt - og det matjorda m.v. har kostet - være forgjeves? Vil plenene og det som ellers er gjort få stå i fred for små og store "voldsmenn"? Man opprettet et "Plenpoliti":

INSTRUKS for A/S Bratlikollens plenpoliti

1. Rekrutteringen til Plenpolitiet skjer på frivillig basis.
2. Den skjer blokkvis og omfatter jenter og gutter i alderen f.o.m. 6 år t.o.m. 14 år.
(Tiltaksnemnda kan gjøre unntak fra denne bestemmelsen)
3. Plenpolitiet har hver sin blokk og nærmeste område som sitt arbeidsfelt.
4. Plenpolitiets oppgave består i å hindre barn og voksne i å gå på eller på annen måte å skade de tilsådde plener eller områder.
5. I sitt arbeid må Plenpolitiet vise høflighet, og overfor mindre barn må det vise særlig forsiktighet og hjelpsomhet om disse skulle komme inn på plen eller tilsådd område ellers.
6. Som kjennetegn under tjeneste bruker Plenpolitiet det utleverte armbind. Det festes rundt overarmen (med sikkerhetsnål).
7. Plenpolitiet står under ledelse av blokkenes tillitsmenn, som også peker ut en av Plenpoliti- guttene til å ordne med delingen av vaktene.
8. Plenpolitiet plikter også utenom vakttur å påse at reglene i instruksens pkt. 1 overholdes og på annen måte bistå dem som har vakt.

Angående "lønnsspørsmålet" vedr. det nyopprettede politikorps mente man at: "Vi har tatt det foreløpige standpunkt at det til å begynne med må greie seg med en busstur til en god Cowboy-film!!!"

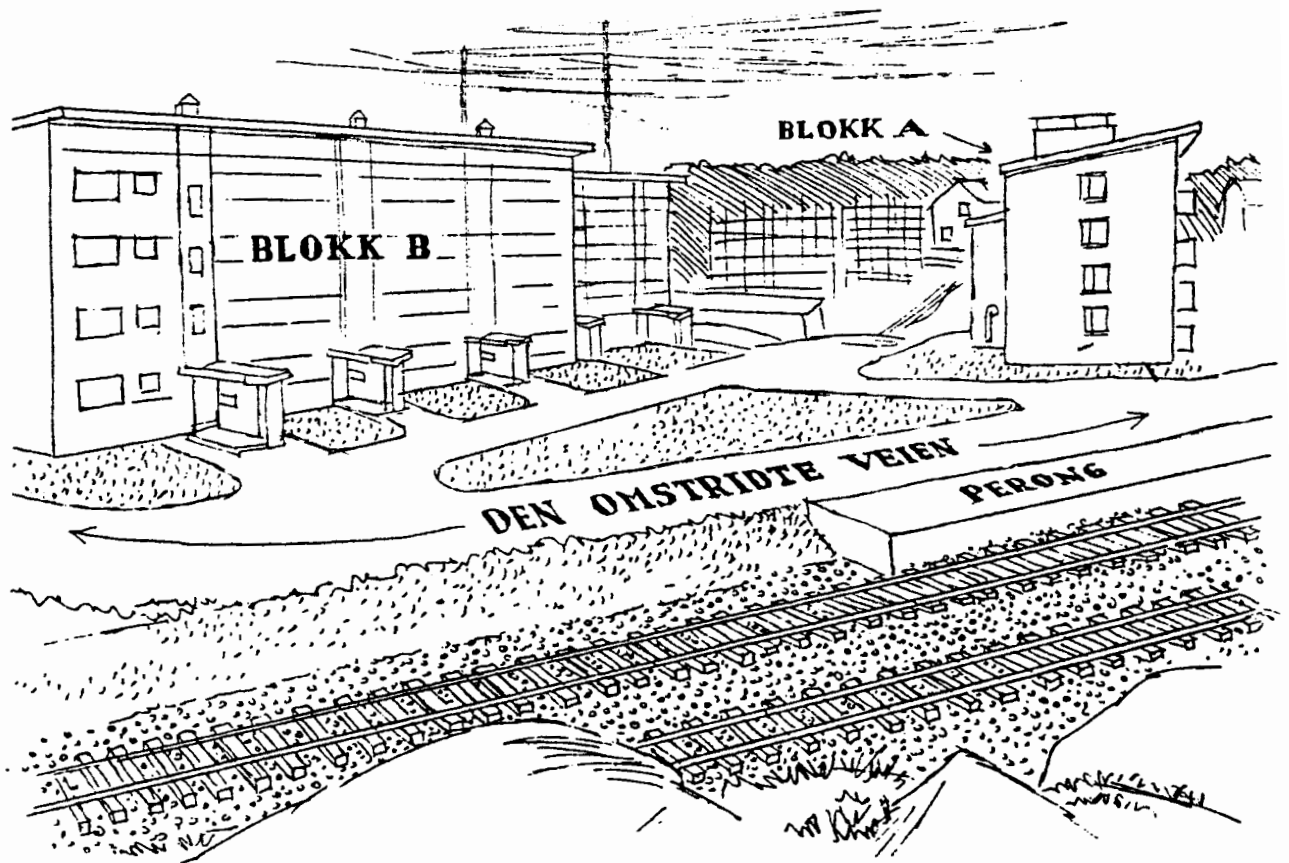
Som om dette ikke var nok, leser vi i Kollenytt nr. 1/2 1957: "Det er ikke mer enn et år siden den siste blokken var ferdig til innflytting. Bratlikollen er ennå i støpeskjeen. Vi tenker her spesielt på planeringen. Her trenges mye av både jord, trær, busker og blomster, og ikke å forglemme - arbeid! Men naturen har gitt oss mange muligheter. Nå har vi sen vinteren, og så har vi våren med grotid og varme, og så skal travle dugnadshender fortsette der vi slapp i fjor høst. 600-700 voksne kvinner og menn og en bråte med unger er en ikke uvesentlig arbeidsstokk. Kan vi dertil få maskinell hjelp, vil det kunne utrettes det utrolige. Spørsmålet er derfor: Har vi lyst, eller rettere, har vi ennå en aldri så liten rest av en drøm om naturen i oss, så kan vi gjøre det utrolige mulig? "

Striden om vei og bane

Det ble brukt mye tid og energi både fra styret og forretningsfører i striden mellom Banekontoret og A/S Bratlikollen i forbindelse med banekontorets ønsker om veier på Kollen og beboernes ønsker om parker og minst mulig gjennomgangstrafikk.. Det begynte med pukkverket bak blokk F hvorfra lastebiler daglig fraktet pukk gjennom Bratlikollen til banens fremføring. Denne veien var midlertidig. Striden startet da det ryktes at denne veien skulle bli permanent og gå fra vognhallene, opp forbi blokk F, videre gjennom hele Kollen til trikkeholdeplassen. Bedre ble det ikke da ryktet om ekspropriasjon nådde oss.

Følgende tre kjøreveier skulle etter reguleringsplanen føres fram til østre perrong på Sandstuveien st.(Bratlikollen):

1. Fra Sandstuveien, under brua og opp foran blokk A. og frem til perrongen.
2. Fra Libakkveien, via Libakkfaret mellom blokk A og B, foran blokk A's nordre hjørne frem til perrongen.
3. Samt 6 meter bred vei fra Libakkfaret og forbi blokk B's nordre hjørne frem til perrongen.

Bilde: Slik ville det ha blitt dersom opprinnelig regulering ville blitt gjennomført.

Vi som bodde på Bratlikollen var selvsagt interessert i lett adkomst til trikken, men vi hadde vanskelig for å forstå behovet for tre kjøreveier til denne perrongen. Fra banens side ble det hevdet at alle tre veier var nødvendig for snebrøyting av perrongene.

Det ble protestert, og en komité ble nedsatt for å arbeide med saken i samråd med styret i A/S Bratlikollen. Komitéen besto av: Petter Mathisen (fra styret), Arne Rom, Johan Vestly og Leif Caspersen.

Saken skulle opp i Byplanrådet 18. sept. 1956, men det ble ikke noe av. Byplanrådet foretok en befaring på Bratlikollen, uten at noen representant for vårt styre var tilstede. Så kom da saken opp i Byplanrådet 12. nov. s.å., men ble ikke ferdigbehandlet.

I neste nr. av Kollenytt 1/1957 ber Ingeniør Bjarne Vik om spalteplass for å kommentere ovenstående. Han skriver bl. a.:

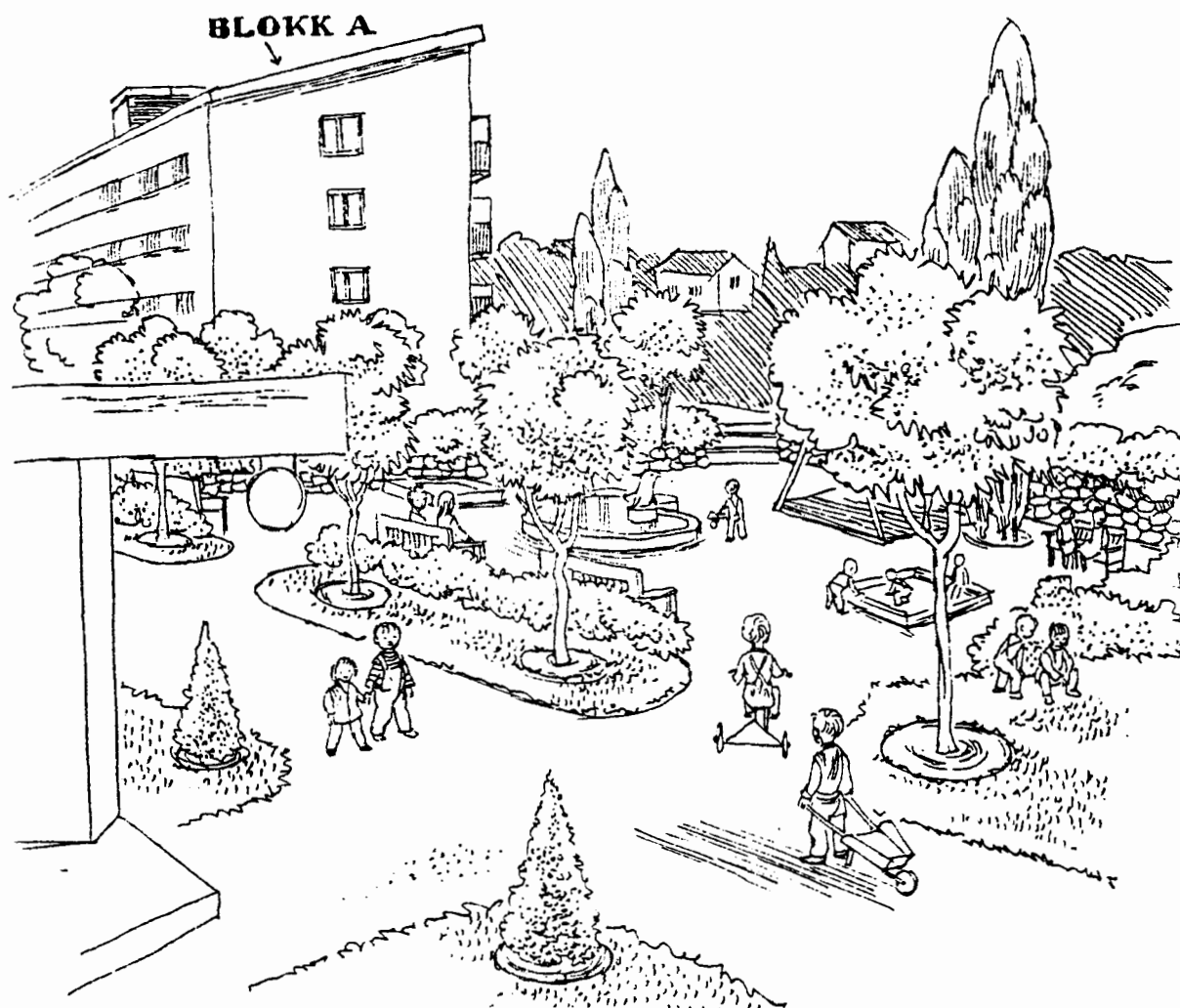
"Jeg har ikke uttalt eller antydnet overfor Bratlikollens representanter at planleggingskontoret akter å ekspropriere og legge vei forbi blokk F for at folk som bor på Bratlikollen skal få lettere adgang til turveien til Ryen Varde".

"Planleggingskontoret har ikke og har aldri hatt planer om en permanent vei forbi blokk F ned til vognhallområdet".

Styret var takknemlig for dette svar. Mye av de misforståelser som måtte ha oppstått skyldes ikke minst det forhold at det hadde vært vanskelig å få skriftlig svar fra banekontoret.

Dette var en lang strid som opptok alle på Kollen. Forretningsfører Erland Morud hadde en rekke møter med ingeniør Vik ved banekontoret og saken tok mye av styrets tid. Men det må ha blitt gjort et fantastisk godt arbeide når man ser på resultatet av det hele.

Det ble ingen gjennomkjøringsvei fra vognhallene til blokk F og videre gjennom Kollen. Det ble heller ikke noen 6 m bred vei ved blokk A og B. Vi fikk gangveier - parkeringsplasser og parker og pene forhaver foran blokkene.

Bilde: Slik ville vi ha det i parken ved blokk A og B. Og park ble det.....

Vaskeriet

I orienteringen vedr. Prospekt A/S Bratlikollen (som sitert tidligere) står:

"....Videre et sentralfyrhus som skal levere varme og varmt vann til samtlige blokker. Sentralfyrhuset skal ligge i bygning som oppføres i en etasje med oljefyringsanlegget i kjelleretasjen. I 1. etasje innredes et selvbetjeningsvaskeri med Westinghouse vaskemaskiner, tørkemaskiner, varmrulle etc. Vaskeriet skal drives som egen forretning."

Maskiner ble innkjøpt, men firmaet som skulle drive det uteble, og vaskeriet ble i de første årene benyttet av beboerne på Bratlikollen som selvbetjeningsvaskeri. Styret så at de dyre

maskinene ikke ble ivaretatt og benyttet på riktig måte, og en bestyrerinne ble ansatt for å veilede og se etter at husmødrene brukte maskinene riktig.

Det varte imidlertid ikke lenge før det ble ansatt personale til å betjene vaskeriet fullt ut. En kort tid var det valgfritt om man ville vaske selv eller få dette utført av de ansatte. I årsberetningen for 1957 står å lese: "En fast betjening på 3 damer og periodevis ekstrahjelp, antas å være tilstrekkelig til å få utført arbeidet ....." det står også: "Det framgår av regnskapet at driften av vaskeriet, avskrivninger tatt i betraktning, subsidieres av selskapet. Styret har imidlertid ikke funnet grunn til å forhøye vaskeprisene, da dette antas å ville stimulere hjemmevasken til skade for leilighetene og byggene."

I årsberetningen for 1957 leser vi at: "Omlegging av vaskeriet til dampdrift ble fullført i 1957. Arbeidet var temmelig omfattende og førte med seg større utgifter enn beregnet. " Men dermed var ikke vaskeriet lenger hindret av strømrasjoneringen som fant sted i femti-årene.

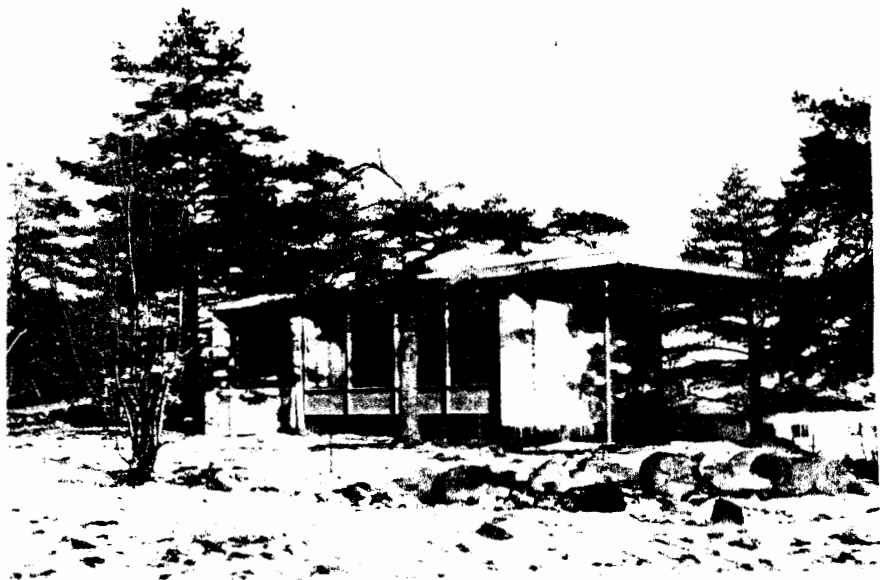
25 april 1959 sendte styret ut en melding om bruk av fellesvaskeriet:

- Fra og med 1/5 d.å. forhøyes husleien med kr. 13.- pr. mnd. til dekning av merytelser som nevnt nedenfor.
- Samtlige aksjonærer har rett til uten vederlag å få vasket inntil 120 kg. tørt tøy pr. år. De som vasker mer, betaler kr. 1.25 pr. kg. for det overskytende og regning for dette blir sendt ved årets utgang .....- Selvvask av tøy opphører fra samme tid."

Og slik ble det - og er det fremdeles - til glede for beboerne på Bratlikollen.

Barneparken

Barnehagehuset 1957
Lekeapparatene var
ennu ikke anskaffet

Fra første stund var det behov for en barnepark på Bratlikollen. Og etter hvert som blokkene ble ferdige og tilflyttet ble antallet barn slik at en permanent parkantevirksomhet ble mulig. Det var vesentlig unge mennesker som kjøpte leilighet her. Unge mennesker som enten hadde små barn eller som ventet barn, eventuelt fikk barn i løpet av de første årene på Bratlikollen. Og som det sto i prospektet: "Reguleringsplanen omfatter også barnehave i en etasje som skal ligge på tomtens høyeste og vakreste punkt." På generalforsamlingen 30. november 1954 ble det valgt en barnehavekomité - vi refererer fra protokollen: "Fruene Mørch, Hagen, Wisløff ble valgt som medlemmer av denne komité med akklamasjon" Det

ble holdt utlodninger til fordel for barneparken og i 1954 fikk man således inn kr 351.30 til anskaffelse av leker og annet utstyr. Pris for hvert barn var i 1955 kr. 25.- pr. måned. Det var plass til 20 barn. I årsberetningen for 1994 leser vi:

"Barneparken ble åpnet 4/10-54, samtidig som parktante, fru Ragnhild Larsson ble ansatt. Den nedsatte dugnadsnemnd gjorde et godt arbeid med å få gjerde rundt parken oppsatt, samt anskaffet sandkasser etc. Det ble etter søknad innvilget en stønad til barneparken fra Oslo Kommune på kr. 1.600.- og av dette var pr. 31.12.54 kr. 55.- ikke anvendt. Til den videre utbygging har styret bevilget et midlertidig lån av selskapets driftsmidler på kr. 2.000.-.

Og barneparken hadde fått sin plass på tomtens høyeste og vakreste punkt!!

I årsberetningen 1957 leser vi:

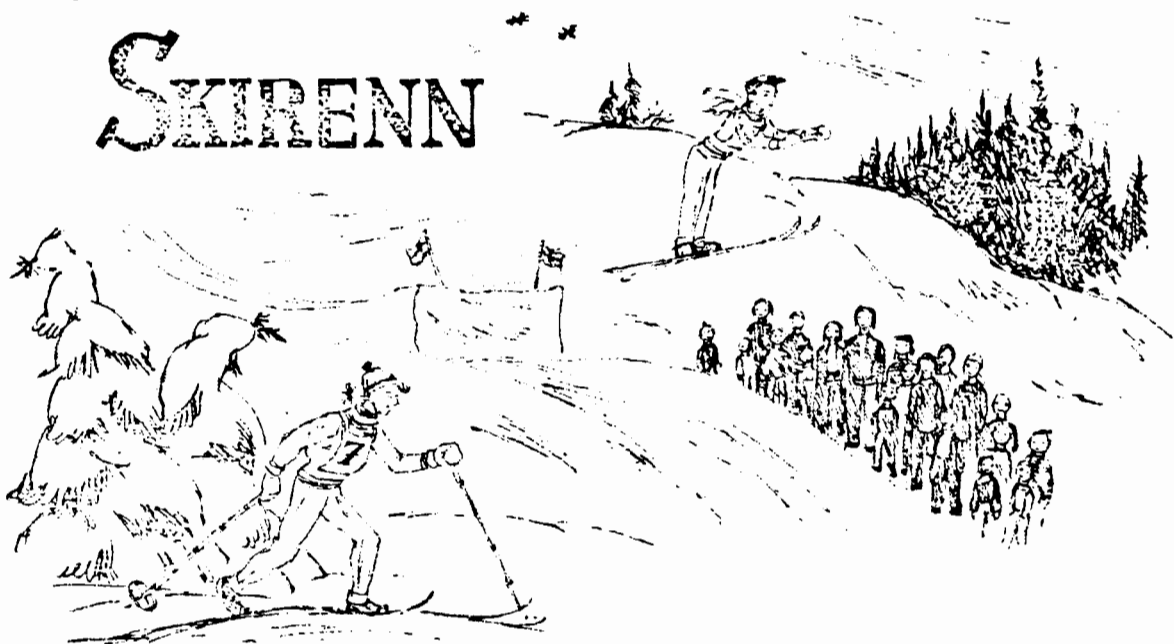
"En byggekomité bestående av arkitekt Tjønn, O. Elgvin og Finn Rasmussen har utført et særlig verdifullt arbeide ved å ha tatt initiativet til oppførelse av det nye hus i barneparken. Alt arbeid er utført på dugnad, og de medgåtte materialer er anskaffet rimelig av interesserte. Uten utgifter for selskapet har en idag et nytt hus med en fullverdi branntakst på kr. 16.000.-. Utgiftene beløper seg bare til ca. kr. 6.200, og er dekket av papirinnsamlingen, juletilstelningene og tilskudd fra Oslo Parkvesen."

Og barneparken har vært i drift i alle år siden til glede for beboerne på Bratlikollen og omegnen. Vedlikehold av bygningen har vært gjort på dugnad. Lekeapparater har blitt anskaffet, en liten dukkestue er blitt bygget, og barneparken ligger, som nevnt, på det vakreste punktet.

Det sosiale liv på Kollen....

På 50- og 60-tallet var Kollen preget av mange barn og hjemmевærende husmødre i de fleste leiligheter. Man hjalp hverandre, lånte av hverandre og deltok i dugnader sammen. Man ble godt kjent med naboene, selv om man ikke engang var på fornavn på den tiden.

Vi hadde et tiltaksutvalg som gjorde meget, og juletreffester og skirenn for barna var faste årlige arrangementer som alle så frem til.

Bilde: Slik var skirenn annonsert i Kollenytt

Skikonkuranse for barn (Kollenytt nr. 1 1956)

"Det er så mange eldre skiløpere her på kollen og vi håper noen av dere er villige til å ta seg av et slikt arrangement . Vennligst si fra til Kollenytt eller til R. Amundsen i blokk A."

Vennlig hilsen "Tiltaksnemda".

Og "noen" var villige til å ta seg av et slikt arrangement. Søndag 19. februar 1956 ble det første Bratlikollrennet for barn avholdt. Ved siden av dette hadde allerede Bratlikollen Sportsklubb arrangert sitt eget renn noen uker i forveien. Yngste deltaker i barnerenet var bare fire år. 50 barn fullførte rennet tross kulde og snøvær. Premiebordet var flott med 6 krystallpokaler med håndgraverte skiløpere, pokaler, diplomer og skimerker. Og Kollenytt takket skikomiteens formann Per Herbert Herding samt Oddbjørn Hagen og vaktmester Hvidsten.

Til beste kombinertløper på Bratlikollen hadde vår forretningsfører, Erland Morud, skjenket en flott sølvpokal. Pokalen fikk følgene inskripsjon: "Bratlikollrennet, Moruds vandrepokal.". Pokalen skulle vandre i tre år og statuttene tilsa at vinneren måtte være under 15 år og måtte ha best sum i langrenn og hopp i løpet av disse årene, samt minst én seier.

I 1957 ble skirennen arrangert i skråningen ved gartneriet ved Europaveien. De som sto for rennet var Frode Frodesen, Oddbjørn Hagen, Åge Kvaløy og Wilfred Tangen, som sterkt håpet på snø til denne dagen, den 24. februar. Det ble opprop i bakken kl. 10 og rennet startet kl. 11. På forhånd ble det solgt lodd til inntekt for skirennen.

Det ble startet i følgende klasser: 0 - 5 år, 5 - 7 år, 8 - 10 år, 11 - 12 år, 13 - 14 år.. Det ble mange premier til barna, og dessuten konkurrerte gutter under 15 år om Erland Moruds Vandrepokal i kombinert renn. Det var også "Morro-renn" for de voksne.

Skirennene fortsatte i mange år, og når sneforholdene tillot det, ble det laget løyper rundt hele Kollen og med en kortere løype for de minste i bakken bak blokk D og E. På slike søndager var det fest og stor stemning på Kollen.

Julerefester

I årevis ble det arrangert julerefester for barna på Bratlikollen - de første årene i velferdsbrakka - tidlig på dagen for de minste - til og med 5 år, og om ettermiddagen for de større barna. Man hadde i de første årene også fordelingen av at familien Vestly bodde på Bratlikollen, og både Anne Kath. og Johan Vestly deltok aktivt i arrangementet av julerefestene. Etter at brakka ble revet ble det også holdt utendørs julefest med et stort bål og servering av buljong og kakao og varme pølser - med juletrær og julenisse og underholdning, og selvfølgelig musikk. En folkefest for både voksne og barn. Senere år leiet man lokale på bl.a. Karlsrud skole.

Fest for de voksne

ble arrangert et par ganger på 70-tallet i Bekkelagshuset på Sportsplassen. Oppslutningen var, såvidt vi vet, bra, med god mat, dans, hyggelig samvær og medbragte goder. Festen ble gjentatt noen ganger men etter hvert ble dette tiltaket borte.

Etter en del år begynte folk å røre på seg. Man ville ha større bolig. Fraflyttingen fra Bratlikollen var et faktum, det var blitt "gjennomtrekk". Mange ville gjerne ha fortsatt å bo på Bratlikollen om det bare hadde vært mulig å få byttet til seg en større leilighet - det var det

jo ikke. Tidene forandret seg. Det var ikke lenger så mange hjemmевærende husmødre og lekende barn på Kollen. Vi som ble boende her, også etter at våre egne barn var flyttet ut, savnet i noen år litt liv og røre på Kollen - det var blitt så stille, nesten ingen barn i oppgangene.

Men vi registrerer at det i de senere år har skjedd en forandring - her er kommet en del barn - yngre beboere er blitt flinke til å benytte utearealene i sommerhalvåret. De hygger seg ute sammen med naboen og naboens nabo. Det sosiale livet er på vei tilbake? Et eksempel på dette er sommerkafeen i barneparken i juli sommeren 1997, og også den **utendørs** juletreffesten som samlet 120 deltakere i januar 1998. Noe man kan glede seg over.

*****

Bebyggelsen av Ryen Varde-parken

I 1956 hadde Oslo Kommune planer om å oppføre boligblokker i Ryen Varde-parken. Dette likte man dårlig på Bratlikollen og forretningsføreren, Erland Morud, sendte i november 1956 en protest til Byplankontoret. Han skrev bl.a.:

"Boligselskapet A/S Bratlikollen har bragt i erfaring at Oslo Byplanråd er i gang med regulering for bebyggelse av den sydøstlige del av ovennevnte område, vis-a-vis en del av A/S Bratlikollens blokker.

Da en eventuell bebyggelse av dette område vil virke meget sjenerende for disse blokker, vil en på det bestemteste protestere mot dette.

Oslo Vann- og kloakkvesen har dessuten på eget initiativ og før planene om bebyggelse var vedtatt, lagt kloakkrør for denne bebyggelse under banetraséen med sikte på en eventuell tilknytning til A/S Bratlikollens kloakknnett, noe A/S Bratlikollens styre for øvrig har fått en henvendelse om. Foruten at denne fremgangsmåte neppe er eller bør være vanlig praksis i kommunen, bekrefter det formodningen om en bebyggelse av Ryen-Varde-parken.

Da Aker kommune i sin tid overtok dette område etter et dødsbo, ble det besluttet å legge hele området ut til park. Den bebyggelse som nå planlegges kommer i første rekke til å ødelegge en stor del av det naturlige friareal som A/S Bratlikollen og andre hittil har kunne glede seg over. Bebyggelsen vil dessuten komme på toppen av en bratt skrent som rager ca. 10 meter opp for banetraséen, og vil med denne plassering skygge for solen på et relativt tidlig tidspunkt på dagen, for en rekke av A/S Bratlikollens blokker....."

Og protesten slutter med: "En henstiller derfor til Oslo Kommune å opprettholde den beslutning som en gang er tatt om at dette område skal være park og sørge for at de mennesker som idag er så lykkelige over å kunne bo i dette åpne og vakre område, også får beholde det uantastet og ikke en dag finne seg klemmt inne i en tettbebyggelse."

Protesten ble også sendt til Ordføreren, Oslo og Omegns Friluftsråd og Nordstrand Krets av Akers Velforbund.

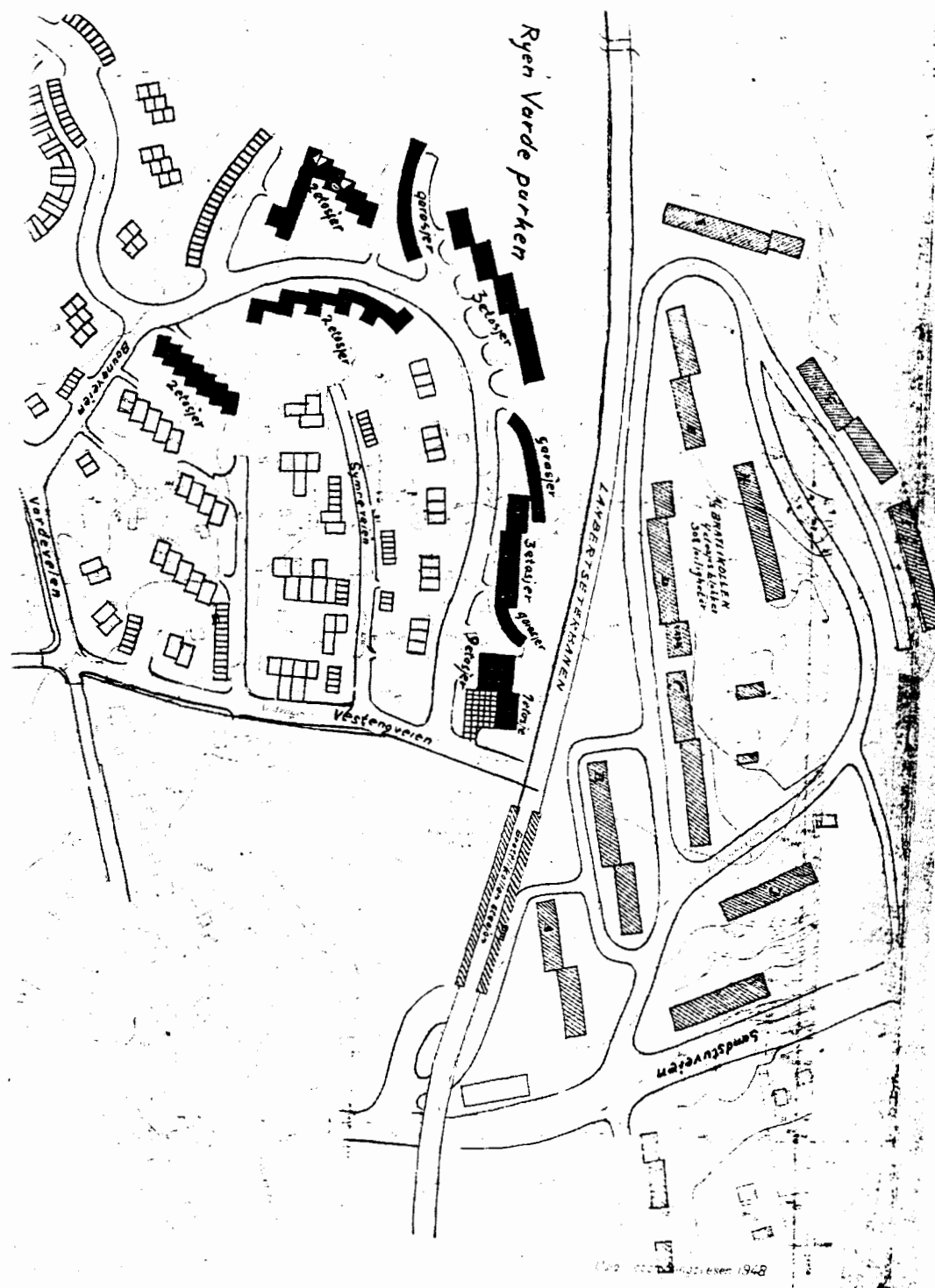
Men saken var ikke løst med dette.

Kollenytt nr. 5 1957: "Punkthus og boligblokker på Ryen Varde! ..... Vi har derfor ikke mindre enn 3 ganger protestert mot dette prosjektet uten at vi har hørt noe, før vi altså forleden kunne lese i avisen at en større bebyggelsesplan for Ryen Varde parken nå var vedtatt av Byplanrådet....."

Og i januar 1959: "Nytt kommunalt angrep på Ryen Varde-parken!"

I ettertid kan vi jo ved selvsyn konstatere at området ble bebygget av sammenhengende småhus over et større område, til langt mindre sjenanse for beboerne på Bratlikollen, men friarealet gikk jo tapt. Området nordenfor, Ryen Varde, er imidlertid fredet, og vi har sågar fått en turvei over området.

Kartet viser hvordan bebyggelsen på Ryen Vardeparken var planlagt!!

I pressens søkelys....

Bratlikollen for nordmenn Dagbladet 16. april 1977 - stor overskrift:

"Vekk med alt som smaker av utlendinger! Vekk med fremmedarbeiderne i vårt distrikt - Norske hus og leiligheter for nordmenn - Slik omtrent lyder parolen på Bratlikollen i Oslo i disse dager. Borettslaget A/S Bratlikollen skal nemlig ha generalforsamling like etter påske. På sakskartet er det ført opp følgende forslag: "Kun norske statsborgere eller personer av norsk opprinnelse, kan være aksjonærer" Dette forslaget oser av rasisme.

Journalist Knut Eidem intervjuer A/S Bratlikollens forretningsfører Erland **Morud** og spør: "Tror De personlig at generalforsamlingen gir forslaget den nødvendige støtte?" Og Morud svarer "Siden De spør, må jeg svare et avgjort nei på det."

Og slik ble det. I et senere nummer av Dagbladet - også med store overskrifter - sto bl.a. at "av 108 fremmøtte stemmeberettigede stemte 68 mot at en slik formulering skulle inn i vedtektene, 36 stemte for mens 4 stemte blankt."

KOLLENYTT

I de første årene var Kollenytt en lokalavis for beboerne i A/S Bratlikollen. Det var mye å informere om i de første årene - nye blokker ble ferdiggjort - nye naboer flyttet inn - det var stor dugnad og etterhvert ble det ulike arrangementer for store og små, som juletefester, skirenn, fest for de voksne og generalforsamlinger, ordinære og ekstraordinære hver gang nye blokker var ferdige og nye aksjonærer i selskapet kom til og aksjekapitalen skulle utvides..

Avisen kom uregelmessig, men var populær, og vi leser i nr. 1 fra 1959 at det hadde vært et års pause i utgivelsen p.g.a. selskapets dårlige økonomi. Men på siste generalforsamling ble det avsatt midler til utgivelse av Kollenytt og det utkom nå med fire nummer i året.

Bilde: Kollenytts logo i mange år

Bladet inneholdt ikke bare kunngjøringer og nyheter, men her var også innlegg fra beboerne som tok opp aktuelle saker til diskusjon. Dette var nyttig i startfasen. Bladet utkom fra 1955 - 1960. Redaktør for Kollenytt de første årene var T. Slinde. Senere overtok Leif Caspersen,

Og i Kollenytt leser vi om idrettslivet på Bratlikollen - om bordtennisentusiastene som fikk holde til i "fyren" med utendørsarena ved veien utenfor fyrhuset. Vi leser at herr Kjølø har sagt seg villig til å fungere som forballoppmann. Vi leser om jogging og gymnastikkpartier. Vi leser at det skal settes opp låsbare postkasser hvor man kan legge meddelelser og spørsmål til Kollenytt, til styret, Tiltaksrådet, Det tekniske utvalg, Barnehavekomiteen og andre institusjoner som hører inn under A/S Bratlikollen....Og vi leser om dugnad og om dugnad og om dugnad ....

I desembernummeret 1955:

En som venter -

Siste sommer som gikk vi tre ganger fikk et lite hvitt blad gjennom døren
Det første vi leste og ventet det neste med hilsen og nytt fra redaktøren.

Ja, et til det jo ble og så kom nummer tre og så ventet vi hele september.
Oktober gikk med snart ribbet den ble for hvert blad, vår gamle kalender.

Hvorfor vi venter så spent er for Dem ikke kjent som ikke er satt inn i rollen.
"Vi håper i skjul at vi 3 innen jul kan få flytte til Bratlikollen."

Unnskyld, herr redaktør, en blir jo helt skjør av å vente på sånt, hele høsten
uten at en får flytt' derfor er "Kolle Nytt" for oss den eneste trøsten.

Undertegnet: B.L. Okki

Barnevakt - er det sikkert flere som trenger. I stedet for å få en langveis fra, har nå 3 unge damer stilt seg til disposisjon. Det er ønskelig at godtgjørelsen gis etter vanlige takster.

"Ikke overtroisk" skriver om "bankeånden" som har regjert fra den første tid etter innflyttingen. Kjære Ånd, hold opp med bankingen og "spøk" heller på en annen måte!

Kollenytt som annonseorgan

Hvorfor ikke bruke Kollenytt som annonseorgan for leserne?, spør redaktøren, og allerede i neste nummer av bladet ser vi:

- Søm av gutte- og pikebenklær
- Brukt symaskin kjøpes
- Radio til salgs .....
- Barneseng ønskes kjøpt .....

En kvinne i styret

Et hjertesukk fra "en av de mange" Kjære medsøstre på Kollen! Synes dere ikke at vi alle sammen burde være enige om at vi ved første generalforsamling skal ha minst en kvinne inn i styret? Selv med all mulig respekt for "skapningens herre" er det jo ikke til å komme bort fra at det alltid vil være ting her i livet - og her på Kollen - som en kvinne har bedre greie på og forståelse av enn selv den skarpeste mann, og det hender jo også at en kvinne har et mer praktisk og liketil grep på tingene enn våre kjære ektemenn .....

Et tilsvaer lot ikke vente lenge på seg, og "Samson" skriver:

Skal vi nå også ha kvinner inn i styret, for en skvaldring det skal bli! Nei, forskån oss for det, og la oss menn som virkelig har rasjonell innsikt og som forstår oss på hvordan penger skal brukes, fortsatt få ha eneretten på slike verv. La kvinnen holde seg der hun hører heime, ved bleievasken og stoppekurven, hva er vel vakrere enn en kvinnenakke bøyd over sytøyet? Se

på naturen, hvor hannen fortsatt er nummer en - hva han også er skapt til, mens hunnen er grå og uanselig og bare skal ta seg av avkommet. Eller tenk på vår glørende historie, det er mennene som virkelig har gjort innsatsen og satt merker etter seg, se på Napoleon og Tordenskjold og Churchill! Men hvor har kvinnene vært? Nei, å sitte i styrer er og blir en jobb for oss menn, og la oss også se til at vi formår å holde våre kvinner vekk fra slikt ...

Spøk, alvor, ironi? Vi velger å tro det første og det siste!

Husmorlag på Kollen

Det yngste Husmorlaget i distriktet var Bratlikollen Husmorlag som ble stiftet i 1959. I følge Kollenytt nr. 1 dette året, kunne interesserte få opplysninger eller melde seg inn ved å kontakte styremedlemmene:

Frøydis Berg, formann - fru Imsdalen, nestformann - Toril Mølback, sekretær - Ellen Farstad, kasserer og fru Rustad, styremedlem

Behovet for et slikt lag var nok større den gang enn i dag, de aller fleste kvinnelige beboere på Kollen var "hjemneværende husmødre" den gang, og det var mye nytt å følge med i både i lokalsamfunnet og utenfor. Dessuten bodde det ca 600 barn på Kollen den gang.

Grønt på hjernen!

("Lesernes mening" i Kollenytt 1959)

"Det forekommer meg at det bare bor barnløse her på Kollen. Jeg nevnte dette for en av vaktmestrene, som kunne fortelle at det sikkert måtte være ca. 600 barn her foreløpig.

Hvor skal disse barna oppholde seg? Det er et par lekeplasser her på størrelse med en liten hybelleilighet, bortsett fra barnehagen. Ellers er det asfalt og grønt på blokkenes forside og grønt på baksiden, grønt på sidene og grønt mellom blokkene. Barn må ikke gå på det grønne og ikke leke på bilveien - i alle fall må de passe seg her og passe seg der.

Hvis barna går på det grønne og mor ikke er tilstede så kommer sikkert andre mødre eller fedre og tar seg av den mangelfulle oppdragelsen. "Dere må ikke gå på plenene, de blir ødelagt, gå ut på veien, men pass dere for biler der".

Forslag: Kjøp inn kleshengere og heng barna på gjerdet mot trikken. Da får de frisk luft, kan se på trikken samtidig som de kan spelle så mye de ønsker.

Det er noe galt med barna i våre dager. De kan ikke spasere rolig langs veikanten som i vår barndom. - Eller har de voksne fått "Grønt på hjernen?"" Undertegnet: Trysli

Et sympatisk innlegg - etter vår mening!

Men ikke alle var så romslige. Det var mange "pekefinger", og det vi leser i Kollenytt fra slutten av femti-årene er også et tidsbilde:

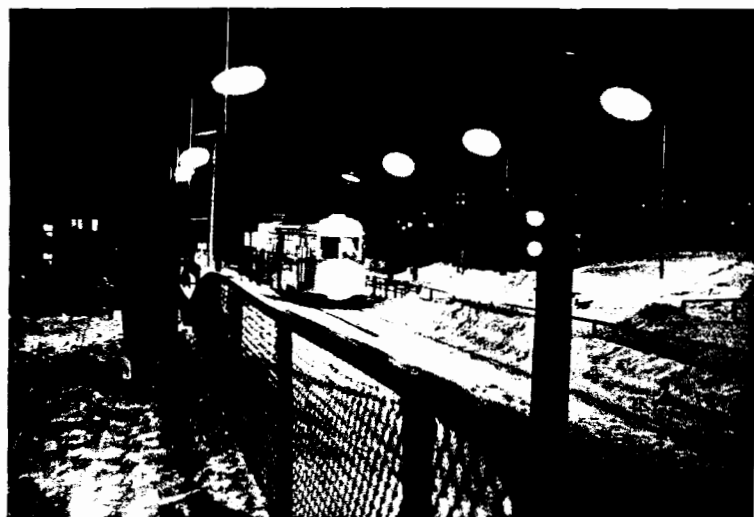
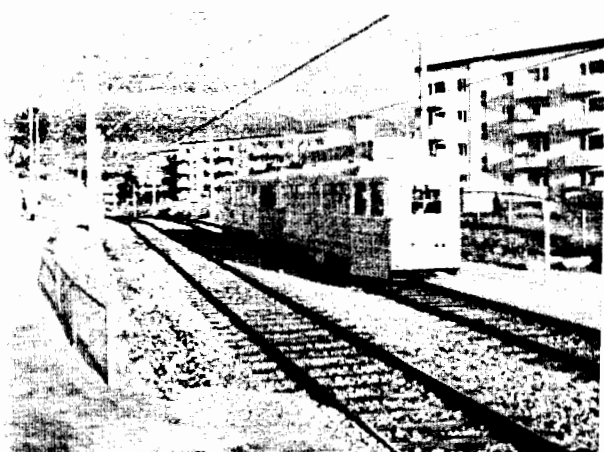
Til familier med barn!

(Vi forkorter litt) Familier med barn er ofte lite populære som leieboere. Det er som regel ikke barnas skyld men **foreldrenes**.

Bråk i oppgangen . For å unngå unødige ulyder bes foreldrene om:

1. Å lukke opp **straks** en av de små banker eller ringer på, og ikke la barnet bli stående utenfor og skrike og sparke i døren.
2. Selv å lukke døren og ikke la barnet slå den igjen med et brak.
3. Straks å gå ned og hente barnet når dette bare går innenfor ytterdøren og står der og skriker, og ikke nøye seg med å bli stående i tredje eller fjerde etasje og rope spørsmål eller beskjeder til det skrikende barnet.
4. Passe på at barnet ikke banker i rekkverket eller på annen måte lager spektakkel eller ulyder. osv. ...."

Komunikasjoner

Bilde: Trikken på Bratlikollen 1960/61 - dag og natt

Forbindelsen til byen, og de flestes arbeidsplass, var til å begynne med rute 72 Skullerud, det var Schøyen Bilsentralers såkalte Nordstrandsrute. Den gikk hvert 15. minutt inntil den første oljekrisen, og deretter hvert 30. minutt. Den gikk fra Østerliveien/Sandstuveien og det daglige problem var om alle kom med. Det var mange holdeplasser og passasjerer fra Skullerud før den stanset i Sandstuveien. Endeholdeplassen i byen var Paløtomten.

1. mai 1960 fikk vi trikken til Bratlikollen, det var en forbedring selv om den snudde i Vognmannsgaten, nedenfor Østbanen. Det var langt å gå når vi en søndag skulle i Nordmarka og måtte gå til Nationalteatret st. for å komme videre. Holdeplassen på kollen skulle visst hete Brannfjell, men nå var navnet Bratlikollen så innarbeidet at Oslo Sporveier også brukte navnet, men de skrev det med med dobbelt tt Da trikken kom forsvant bussrute 72's holdeplass Østerliveien/Sandstuveien og Ekerbergveien holdeplass ble en reserve hvis trikken sto.

I 1966 ble T-banen åpnet og forbindelsen ble bedre, og det var alltid plass til alle i morgenrushet. Det var en stor dag for hele distriktet. Etter hvert ble endeholdeplassen flyttet fra Jernbanetorget til Stortinget og til slutt ble linjene koblet sammen, slik at vi kunne ta T-banen fra Bratlikollen direkte til Frognerstasjonen. Verden gikk stadig fremover.

Frysehuset

Melding om fryseboksanlegget datert 7. august 1964 -- "Herved meddeles at boksanlegget nå er ferdig og kan tas i bruk fra 11. ds. Vi ber Dem foreta innbetaling av kr. 200.- som skjer til Folkebanken-Realbanken, filial Sandstuveien 52 ..... Nøkkel til inngangsdøren til frysehuset blir utlevert i banken ved betaling. .... Fra det tidspunkt De har fått nøkkel til inngangsdøren, bærer De selv det fulle ansvar for Deres fryseboks og for bruken av anlegget forøvrig, herunder låsing av inngangsdør ....."

Et brunbeiset lavt "Frysehus" var blitt bygget like ved barneparken, inneholdende en 100 liters fryseboks pr. leilighet. Man kunne kjøpe en boks, eller leie den. Hver boks nummerert med samme nummer som leiligheten den tilhører. Et godt supplement til hjemmefryseren.

Selveiere - seksjonering

Den 29. nov. 1982. var det ekstraordinær generalforsamling i A/S Bratlikollen og samtidig stiftelse av Bratlikollen Boligsameie. Vi hadde vært aksjeselskap siden starten i 1953 på Kollen. Men denne dagen gikk vi inn i Brannfjell skoles aula som aksjeeiere, med obligasjon og aksjebrev i hånden, og gikk ut igjen som eiere av seksjoner med skjøtet i hånden. En ny tid begynte, vi var blitt Bratlikollen Boligsameie, BBS, nå var det ikke lenger generalforsamlinger men årsmøter. I praksis betydde det lite, men økonomisk hadde det visse konsekvenser. For å oppnå å bli selveier måtte hver enkelt innbetale kr. 18 000.

Formelt foregikk dette ved å behandle og gjennomføre følgende forslag fra Styret:

1. Salg av eierseksjoner til aksjonærene mot kontantoppgjør på kr. 18 000 pr. seksjon.
2. Vedtektsendring som følge av nedsettelse av aksjekapitalen med aksjer pålydende kr.250.-.
3. Vedtektsendring som følge av nedsettelse av obligasjons innskudd pålydende kr 8 200.
4. Fryseboks anlegget, avskrivning av aksjonærenes lån, kr.200 for bruksrett uten tilbakebetaling.

Det var et imponerende stykke arbeid som ble utført av staben til vår forretningsfører Erland Morud. I løpet av en kveld var aksjer og obligasjoner innlevert og samtidig ble skjøtet utlevert og formalitetene notert og kvittert ut. Det var en stab på fem personer som gjennomførte dette, og når kvelden var omme var det kun 12 aksjeeiere som ikke hadde fått ordnet sitt selveierskap fordi de ikke var tilstede på dette møtet.

"Betong-syke" - rehabilitering

Etter forutgående lengre tids arbeid fra styrets side med denne saken ble det på ekstraordinært sameiermøte i 1989 lagt frem et forslag i saken. Forslaget gikk i korthet ut på at bygningenes yttervegger, innbefattet gavelvegger, skulle kles inn og balkongene behandles.m.m. Kostnad ca. 10 mill. kroner. Forslaget ble ikke vedtatt. På denne tid var styret blitt gjort kjent med at det forelå en ti år gammel rapport fra OPAK A/S som fortalte at det sto dårlig til med bygningene på Bratlikollen.

Styrets videre arbeide med saken resulterte i at brosjyren "Nå skal det skje noe på Bratlikollen" ble sendt ut til sameierne i november 1990. Her legger styret frem sin plan for rehabilitering av blokkene på Bratlikollen. To informasjonsmøter om saken ble holdt 20. og 26. nov, og ekstraordinære sameiermøter ble avholdt i januar og februar 1991. Dette var en meget stor og alvorlig sak, som måtte behandles grundig., hvilket styret sørget for å gjøre. Styret fikk fullmakt til låneopptak av 15 mill, som isolert sett ikke skulle medføre økning av fellesutgiftene som var og er på kr. 1600 pr. mnd. Det ble gitt ENØK-støtte på kr. 462 200. Egenkapitalen var på 2 mill. kroner.

Etter anbudsrunde ble Tak og Fasadekonsulenten A/S, Oslo valgt som entreprenør. Ved utgangen av 1991 var arbeidene i full gang, og var ventet fullført sommeren 1992. Den endelige planen var å utbedre bygningenes vegger, fjerne all skadet betong og fjerne verandaer innbefattet å "sage" av betonggulvene. Deretter skulle veggene kles med isolerende matter i en tykkelse på 15 cm, som etterpå ble pusset med farget sement. Nye verandaer, dobbelt så store som de gamle, skulle settes opp.

Og så braket det løs... Stillaser ble satt opp rundt bygningene og et plastforheng lukket det hele igjen. Det var ingen spøk å være hjemme om formiddagen når det ble boret og banket i veggene for å fjerne skadet betong. Noen steder gikk det lettere, f. eks. der hvor det bare var løs sement, slik at man kunne stikke armen inn og gjennom tapetet i leiligheten innenfor. Det ble også funnet en gjenglemt nisteboks i veggen, fra den tid blokkene ble bygget. Ved siden av bråket var det store problemet å få luftet. Etter at de gamle verandagulv var skåret av ble nemlig verandadørene forsvarlig spikret igjen, for at ingen skulle gå rett ut i luften.... Verst var det nok for dem som røkte. Hele dagen ruslet det arbeidsfolk forbi vinduene i alle etasjer, på stillasene, men det skal sies at det var en hyggelig gjeng arbeidsfolk som vi faktisk ble kjent med etter hvert.

I løpet av 1992 ble rehabiliteringen avsluttet, og vi var meget fornøyde med resultatet. En gunstig vinter hadde bidratt til at arbeidet gikk betydelig raskere enn planlagt. Hele rehabiliteringen kostet ca. 15 mill kroner.

Oppgangene

To år senere, i 1994, var turen kommet til oppgangene som trengte en skikkelig oppussing. I 1993 innhentet styret tilbud på nye inngangsdører. Vinduer i oppgangene var skiftet i forbindelse med rehabiliteringen av bygningene.

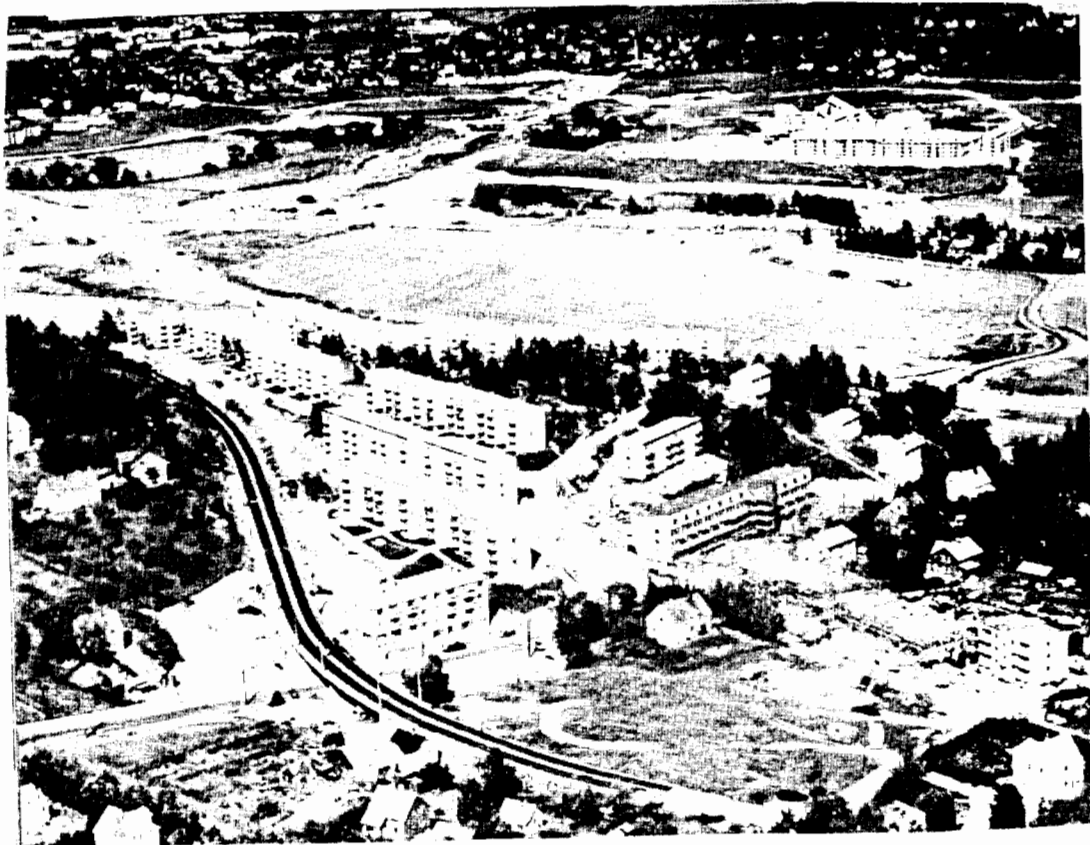
Brødr. Bøckmann A/S, Oslo, fikk oppdraget, og samtlige inngangsdører ble skiftet ut. Oppgangene ble malt, trapper ble reparert og deretter malt. Samtidig forsvant søppelsjaktene i oppgangene. Disse ble igjenmurt, og ble erstattet med nye søppelrom plassert ved de enkelte blokker.

Oppussingen av oppgangene kostet ca. 2 mill. kroner og den samlede rehabilitering var da kommet opp i den nette sum av 17 mill. kroner. Pussig nok er summen 17 mill. kroner - omtrent den samme sum som det kostet å bygge hele Bratlikollen i sin tid, men det var i 1954-kroner.....

Formenn gjennom årene:

Vi har søkt gjennom årsmøteprotokollene fra 1952 og frem til i dag, og kommet til at følgende personer har innehatt vervet som formann i A/S Bratlikollen eller Bratlikollen Boligsameie:

- Erik Fidje, 1953
- Aage Bjelke 1954-1955
1960-1965.
1977-1987.
- Per Hirsch 1956 -
- Petter A. Mathisen 1957
- Bjørn Dalan 1958
- Olav Hagen 1959
- Per Enge 1966-1968
- Roll Jensen 1968-1972
- Carl Haaøen 1973-1976
- Hugo Dalager Næss 1987-98

Når man ser det hele lite grann fra oven.....